

Demokratiapäivän työpaja: Neljäs sektori kuntien kumppanina

13.10.2015 klo 13.15-15.00 Kuntatalo, Helsinki

” Valittaminen valmiista suunnitelmista on tehty helpoksi mutta ehdottaminen on vaikeaa.

” Uusia nopeita tukimuotoja 4. sektorille

” Avoimuuden pelon ymmärrys; riskien minimoinnista mahdollisuuksien näkemiseen.

” Kumppanisomettajia eli vertaistukea ja somekätilöitä julkishallintoon

” Kuntalaisia mukaan toimikuntiin kuntalaisroolissa – ei tarvitse olla luottamushenkilö!

” Jämspit periaatteet riskien hallintaan, mutta ei anneta niiden lamaannuttaa kaikkea avoimuutta

” Onko yksi suuntaus se, että miehet toimivat konsultteina ja naiset hoitavat 4. sektorin toiminnan?

” Tällä hetkellä ”kaaokseksi” tulkittu tilanne turvapaikanhakijoiden kanssa on samalla hedelmällistä ongelmien ratkaisua ja uuden olotilan työstämistä -> uutta toimijuutta ja roolien hakemista.

Järjestäjät: Kuntasäpinää 2015 -hanke & Kaupunkiaktivismi metropolin voimavarana -hanke & Kuntaliitto

Osallistujat

Jaakko Blomberg, Yhteismaa ry
Pia Bäcklund, Tampereen yliopisto
Pia Haakana, Lappeenrannan kaupunki
Hanna Halmeenpää, Eduskunta
Vesa-Matti Heikkilä, Tuusulan puolesta ry
Kaarina Heikkonen, Helsingin kaupunki, ympäristökeskus
Liisa Juustila, Vantaan kaupunki, kuntalaispalvelut
Tuula Jäppinen, Kuntaliitto
Päivi Kiiski, Turun museokeskus
Johanna Laukkanen
Jukka Laukkanen, Jyväskylän kaupunki
Outi Lehtinen, Tampereen kaupunki
Tuuli Lehtonen, Helsingin yliopisto
Outi Lepola
Anne Mäkinen, Helsingin kaupunginmuseo
Katriina Mäntylä, Taivassalon perinneyhdistys ry
Kirsi Niku, Kotkan kaupunki
Petteri Niskanen, Myyrmäki-liike
Anu Norros, Helsingin kaupunki, ympäristökeskus
Reetta Nousiainen, Vanhan Vääksyn Kehittämisyhdistys
Pilvi Nummi, Aalto-yliopisto
Laura Nurminen, oikeusministeriö
Kristel Nyberg, Espoon Kaupunginosayhdistysten Liitto ry
Mikko Perkko, Espoon Kaupunginosayhdistysten Liitto ry
Marika Perttala, Taivassalon perinneyhdistys ry
Joonas Pekkanen, Helsingin kaupunki
Niko Riepponen, Espoon kaupunki
Mervi Romppanen, Espoon kaupunki, kaupunkisuunnittelukeskus
Teemu Ropponen, Open Knowledge Finland
Taina Saarenpää, Vantaan kaupunki, nuorisopalvelut

Jaakko Saari, Mellunmäki-Seura
Annukka Saine-Kottonen, Helsingin kaupunki, pelastuslaitos
Hanna Seitapuro, Helsingin kaupunki, ympäristökeskus
Pauliina Seppälä, Yhteismaa ry
Liisi Soroush, Arcada
Janne Takala, Urbaani Tampere ry
Liisa Tarjanne, Suomen Kulttuuriperinnön Tuki ry
Pirjo Tulikukka, Helsingin kaupunginosayhdistykset ry
Esko Uotila, Espoo
Katri Vataja, SITRA
Jutta Virolainen, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö CUPORE
Krista Willman, Tampereen yliopisto

sekä järjestäjätiimi

Maija Faehnle, Helsingin yliopisto ja SYKE
Anna-Maija Halme, Tampereen yliopisto
Maija Merikanto, Uudenmaan liitto
Tiina Rättilä, Tampereen yliopisto

Työpajan tarkoitus

- Jakaa ajatuksia ja hahmottaa, millaisiin suuntiin julkinen hallinto ja demokratiakäytännöt voivat kehittyä suhteessa kansalaisyhteiskuntaan, jonka toiminta organisoituu yhä enemmän järjestöjen ulkopuolella ns. neljännen sektorin kansalaisaktiivismina
- Muodostaa kansalaisten ja hallinnon suhteen ja kuntademokratian erilaisia tulevaisuuskuvia ja tunnistaa kehityspolkuja niitä kohti.

Ohjelma

- Virikkeitä tulevaisuusvisiointiin: Hanna Halmeenpää, Pia Haakana, Tiina Rättilä, Maija Faehnle
esitykset: <https://kaupunkiaktivismi.wordpress.com/materiaaleja/> > Neljäs sektori kuntien kumppanina -työpaja
- Tulevaisuuskuvien ja kehityspolkujen muodostaminen teemoittain ryhmissä
- Yhteenveto ja jatkos suunnittelu

Tulevaisuuskuvat ja kehityspolut

Asukasenergiaa rakennetun ympäristön suunnitteluun

Osallistujia noin 20

Asukasenergiaa rakennetun ympäristön suunnitteluun -ryhmän osallistujille lähetettiin myös jälkepäin kysely, jossa saattoi esittää lisänäkökohtia. Kyselyyn vastasi heistä kaksi. Heidän vastauksensa ovat mukana alla olevassa koosteessa.

Sillat & rajapinnat sujuvassa yhteistyössä	Nykytila	Toivottava tulevaisuus / Toimenpiteitä
Lainsäädäntö, byrokratia, menettelytavat, demokrattisuus	<ul style="list-style-type: none">Perustuslain 20 § mukaan vastuu ympäristöstä on kaikilla.Valittaminen valmiista suunnitelmista on tehty helpoksi mutta ehdottaminen on vaikeaa.Yhteistyö tilakeskuksen kanssa on hankalaa ja usein byrokratia estää hyvään ratkaisuun pääsemisen.Julkisesta sektorista on tullut liian monimutkainen. Tätä osoittaa se, että on tullut tarve kuntaa ja asukasta välittävälle virkamiehelle.	<ul style="list-style-type: none">Saatava uusia sopimusmalleja esim. tilojen vastuista (kioskit, toimintatilat ym.).Uusia nopeita tukimuotoja 4. sektorille.Tarvitaan lisää sähköistä osallistumista ja paikallisbudjetoinnin prosesseja. Paikallisbudjetointi on erittäin vahva tapa osallistaa ja herättää kiinnostusta - kun ihmiset pääsevät päättämään oman alueensa budjetin käytöstä, he kiinnostuvat takuuvarmasti. Eli kun osallistumisella on selkeä vaikutus, ihmiset motivoituvat. Luovutaan vanhanaikaisesta ylhäältä alas -ajattelusta ja toimintatavasta – siirrytään epähierarkkisempaan toimintatapaan.
Korruptio	<ul style="list-style-type: none">Kaavoitusasioihin liittyy edelleen myös hyvävelijärjestelmä. Tästä toivoisin enemmän keskustelua ja asian pöydälle nostamista. Omassa asuinkunnassa on vuosikymmenet vaikuttanut kunnallispolitiikassa paikallisen rakennusliikkeen johto. On julkinen salaisuus,	<ul style="list-style-type: none">Tässä toivoisi vahvoja valvovia viranomaisia (ely, maakuntamuseo) ottamaan paikallisasiantuntija-aktivistien huoli todesta, kuuntelemaan, puuttumaan osaltaan asiaan ja vaikka auttamaan esim. lakipykälien tulkinnassa, johon vapaaehtoistoimijoilla harvoin on mahdollista saada

	<p>että kaavoitusta tehdään paikoin heidän ehdoillaan, tarvittaessa kulttuuriympäristöarvot polkien, mutta miten siihen voi puuttua? Suomalainen korruptio... Rakennusliike on pikkukunnassa liian hyvä veronmaksaja ja iso yritys menetettäväksi. Avoimuutta ja osallisuutta on vaikea lähteä rakentamaan, jos taustalla on likaista peliä ja kähmintää, asiat on sovittu kabineteissa. Vaikeat kysymykset vaietaan kuoliaaksi tai sepitetään musta valkeaksi, miten aktivistien pitäisi toimia?</p>	<p>asiantuntija-apua.</p>
<p>Viranomaisten suhtautuminen aktivisteihin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kun kuntalaisen / kansalaisen asia on negatiivinen, virkamiehet pyrkivät siirtämään asian toisen henkilön hoidettavaksi. Keskustelu ei etene. • Kun asia koskee kiistanalaista asiaa, virkamiehet suhtautuvat usein torjuvasti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Myönteinen suhtautuminen asukasaktiiviin. Jokaiseen tulisi suhtautua kuin kyseessä olisi tuore uusi asia. • Ensisijainen asia olisi arvostava ja avoin suhtautuminen osallisiin, ettei pidettäisi lähtökohtaisesti valittajina tai vastustajina. • Viranomaisten ja kansalaisten välinen asiointi sujuvaksi, kansalaisnäkökulman arvostus. • Kuntapäätäjien on tiedostettava aidosti kansalaisten oikeus ja velvollisuus ympäristöasioissa.
<p>Aktivistien suhtautuminen viranomaisiin / poliittiseen järjestelmään</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Olemme mm. järjestäneet itse luento- ja keskustelutilaisuudet, joita kunnalta kaipasimme, mutta sellaisia ei kunnan taholta järjestetty. Tapahtumia järjestämällä olemme tuoneet esiin kulttuuriympäristön potentiaalia matkailun kannalta, mikä on onnistunutkin. Tämä kaikki on tosin vaatinut valtavan määrän vapaaehtoistyötä. Suhde kuntaan on "jakomielisyydessään" haastava: toisaalta kunta ei voi olla tukematta ilmaista työtä, jota yhteisöllisyyden, kotiseututyön ja kuntamarkkinoinninkin näkökulmasta teemme, toisaalta monien vaikeiden kysymysten osalta olemme kunnan kanssa pattiilanteessa, olemme joutuneet tekemään mm. valituksia hallinto-oikeuteen ja nostamaan julkiseen keskusteluun kiistanalaisia aiheita. Näissäkin olemme aina ensin pyrkineet keskustelemaan päättäjien tai viranhaltijoiden kanssa suoraan, mutta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaampien aktivistiryhmien kannattaisi luoda hyviä verkostosuhteita samalla 'pelikentällä' toimivien järjestöjen kanssa ja etsiä synergiahyötyjä yhteistyöllä. Riippuen aktivismin luonteesta tai teemasta kannattaa panostaa viestintään (kuten uudentyypiset aktivistit jo pitkälti tekevätkin). Vapaiden aktivistiryhmien kannattaisi suhtautua järjestötoimijoihin avoimesti ja tehdä yhteistyötä siellä missä mahdollisuuksia löydetään. Suhteessa kuntaan aktivistien kannattaa etsiä yhteistyökumppaneita kaikin mahdollisin tavoin (ja kaikista piireistä), näin vahvistetaan omia keissejä parhaiten. Myös hyvien neuvottelusuhdeiden luominen kuntaan kannattaa aina. • Positiivisessa hengessä, tarjoten apua ja yhteistyötä. Tarttuen itse toimeen, vaikka suhtautuminen olisi nihkeää (kuten se usein on, jos aihe on "polttava").

	<p>valitettavasti tuloksetta. Valitustie syö molempien osapuolten resursseja, mutta tarpeen vaatiessa emme epäröi käyttää sitä. On muistettava, että joskus päätösten takana voi olla likaista peliä ja sellaiseen on puututtava.</p>	
<p>Yhdessä suunnitleminen, joukkoistus</p>	<p>Kävelyitä on nyt järjestetty, mielenkiinnolla odotamme miten mielipiteet jalostuvat kun luvassa on seuraavaksi jonkinlainen yleisötilaisuus asian tiimoilta. Huomioin tosin, että kävelyille osallistuneet ihmiset olivat tosi skeptisiä sen suhteen, että näinköhän meidän mielipiteillä on mitään painoa, että tällä vain tukitaan meidän suut sanomalla että kuultiinhan teitä (vs. maakuntamuseoiden lausunnot: riittää että on saatu lausunto, sitä ei tarvitse noudattaa) Mielestäni tämä on kuitenkin kunnaltakin iso askel ja hieno asia, että kuulemistoiveeseen vastataan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asukaskävelyt /arviointikävelyt on hyvä keino avata suunnittelua asukkaille: mukana asukkaat sekä viranhaltijat, esim. kehittämispäällikkö ja kaavoituspäällikkö • Täydennysrakentamiseen yhteissuunnitteluprosesseja (erit. kaupungeissa, lähiöissä). • Yhteissuunnitteluun konkretiaa (mm. pienoismallit yms. rakennetaan yhdessä). • Asioiden ja teemojen joukkoistaminen <ul style="list-style-type: none"> ○ viestintä (some) ○ tapahtumat • Varhainen joukkoistus isoissa asioissa (erit. taloudellisia intressejä sisältävissä) kunnan / kaupungin puolelta. Kun on "isoja intressejä" (eli talousintressejä) – sitä avoimempi / varhaisempi joukkoistus (kunnan puolelta) suunnitteluprosessiin tarvitaan. • Tulisi ottaa käyttöön nykyistä paljon enemmän osallistuvaa suunnittelua ja yhteissuunnittelua. Myös viranhaltijoiden ja kansalaisten kohtaamistilaisuuksien työskentelymenetelmien tulisi aina olla osallistavia (eli hyvin fasilitoituja) - näin kaikkien osallistuvien näkemykset saadaan esiin ja kirjatuiksi; käsitellään ristiriitatilanteet rakentavasti ja tehdään osallistumistilaisuuksista (ja kokemuksesta) kaikille osapuolille paljon motivoivampaa. Antamalla hallinnon suunnitteluosaamista kansalaisten käyttöön, kun he haluavat esittää vaihtoehtoisia näkemyksiä (esim. hallinnon arkkitehtien osaamista kansalaisten näkemysten/suunnitelmien esittämiseksi 'ammattimaisemmassa' muodossa). Suunnittelussa tulisi ylipäätään laatia aina useampia kuin vain yksi 'lopullinen' vaihtoehto, joiden välillä punnittaisiin lopullista ratkaisua, konsensukseen pyrkien. • Antamalla työkalut vaihtoehtosuunnitelmien laatimiseen.

		<p>Teknologia mahdollistaa havainnekuvien laatimisen ja niiden avulla voitaisiin konkreettisesti havainnollistaa erilaisten suunnitelmien vaikutukset ympäristöön, mutta harvalla vapaaehtoistoimijalla on osaamista, tarvittavia ohjelmia ja sen myötä mahdollisuutta laatia sellaisia. Verkossa on kaupunkien rakennuspelejä, miksipä ei voisi syntyä "havainnekuvapeliä" johon voisi laatia oman ympäristönsä ja muutosalueille oman ehdotuksensa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kannattaisi hyödyntää somen mahdollisuuksia helppoon ja nopeaan mielipiteiden kyselyyn/keräämiseen, mutta toki mahdollistaa myös somea käyttämättömien osallistuminen esim. yksinkertaiset mielipidekyselylomakkeet kirjasto- tms. tiloissa, joissa ihmisten on helppo asioida. Virastomaiset kaavakeniput kymmenine monivalintakysymyksineen ovat luotaantyöntäviä, havainnekuvia kannattaisi hyödyntää enemmän. • Toivoimme kunnalta avoimia yleisötilaisuuksia ja kävelykierroksia, joissa tutustuttaisiin erilaisiin vaihtoehtoihin, miten kaavoituksen alla olevia alueita voisi kehittää. • Päättäjiä jäimme kaipaamaan kävelyille mukaan, vain muutama oli vaivautunut äänestäjensä pariin.
Tiedon saaminen riittävän aikaisin asukkaille	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitelmat tehdään salassa, koska niihin liittyy esimerkiksi liikesalaisuuden piirissä olevia maakauppoja, ilman että asukkailla on vaikutusmahdollisuuksia. Suunnitelmat tuodaan lausunnoille ja asukkaat osallistetaan vasta, kun isot asiat on lyöty lukkoon ja suunnitelmia on vaikeaa muuttaa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Informaatiota suunnitelmista tarvitaan tarpeeksi aikaisin: kaupunkien diarit verkkoon kaikkien saataville • Tieto on tehokkaan vaikuttamisen edellytys. • Keksittävä ratkaisu, miten asukkaat pääsevät vaikuttamaan suunnitteluun ennen kuin mitään olennaisia askeleita on otettu. • Suunnitteluprosessi tulee tehdä julkiseksi aina välittömästi kun se tulee vireille (ei vasta kun kunnan/kaupungin hallinnossa on jo käynnistetty suunnittelu. Eli mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kutsutaan asukkaat ja muut toimijat mukaan avoimeen yhteiseen prosessiin. Näin vältetään myös turhalta valittamiselta, joka aina pidentää kaavaprosesseja. • Suunnitteluun pitäisi päästä mukaan ihan alussa, kun asioita ei vielä ole sovittu ja antaa todellinen vaikuttamisen

<p>Maakuntamuseon ja Elyn rooli</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maakuntamuseo toimii välittäjänä kansalaisen ja suunnittelun välillä. Kansalaiset osaavat ottaa yhteyttä maakuntamuseoon, kun heillä on huoli kulttuuriperinnön säilymisestä. • Asukkaat voivat vaatia neuvottelua ELY-keskuksen kanssa. • Maakuntamuseon tehtävänä on tuoda esiin RKY-alueiden¹ arvokasta kulttuuriperintöä, mutta sillä ei ole riittävästi resursseja työhön. Ihminen ei välttämättä ymmärrä rakennetun ympäristön arvoa ellei siitä kerrota hänelle. 	<p>mahdollisuus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maakuntamuseo ja ELY-keskus tekevät yhteistyötä asukkaiden ja kansalaisten osallistamisessa. • Maakuntamuseon tulisi olla jo ennakkosuunnittelussa mukana, ei vasta lausunnonantajana. • Maakuntamuseo tarvitsee lisää resursseja työhönsä. • Elyjen otetta tehostettava esim. viranomais- ja muussa ohjausmenettelyssä. • ks. myös rivi Korruptio
-------------------------------------	--	--

Myönteiset esimerkit

Helsingin Töölössä Dagmarinkadulle suunniteltiin huoltotunnelia. Asukasaktivistit ottivat yhteyttä kaupunkiin ja ideoivat paremmin ympäristöön sopivan ratkaisun, joka oli myös alkuperäistä suunnitelmaa halvempi.

Tampereen Eteläpuiston suunnittelu on myönteinen esimerkki asukkaiden ottamisesta mukaan suunnitteluprosessiin.

Muinaismuistojen adoptointi: kohteita adoptoineet yhteisöt ovat ottaneet itse yhteyttä ja tarjoutuneet huolehtimaan kohteesta, myös rakennuksia on kunnostettu adoptoimalla niitä.

Helsingin yleiskaavan suunnittelun pohjaksi tehtiin asukkaille kyselyjä.

Helsingin Maunulassa asukkaat ja paikallistoimijat ovat jo yli kymmenen vuoden kuluessa kehittäneet kaupunginosaa yhdessä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa. Asukkaat ovat olleet proaktiivisia ja ottaneet yhteyttä suunnittelijoihin, ja yhdessä on järjestetty visiointi- ja suunnittelupajoja siitä, mitä alueelle haluttaisiin ja tarvittaisiin. Maunulassa onnistuttiin hienosti: juuri nyt on rakenteilla (ehkä jo valmistunut?) uusi ostari, johon saatiin tiloja asukkaille ja työväenopistolle/kirjastolle ym., kaupallisten tilojen lisäksi. Lisäksi saatiin uusia kerrostaloja vanhan, kapakoituneen /puretun ostarin tilalle. Uuden asukkaat

¹ http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/rakennusperinto/merkittavat_rakennetut_kohteet

tuovat uutta ostovoimaa, jonka turvin kaupallinen keskus voitiin kaavoittaa ja rakentaa - mutta siihen saatiin myös pitkällä yhteissuunnitteluprosessilla asukkaiden toiveiden mukaisia muitakin toimintoja.

Pakolaiset ja paikalliset aktivismit kuntien resurssina

Osallistujia 5

	Nykytila	Toivottava tulevaisuus	Ei-toivottava tulevaisuus
Julkisen hallinnon toiminta ja rooli	<ul style="list-style-type: none"> turvapaikanhakijat eivät ole niin 'iso asia' kaikille kunnille; osalla on jo kokemusta ja hyvät käytännöt valmiina pakolaisten vastaanottamisessa, sijoittamisessa ja kotouttamisessa suurissa kaupungeissa, varsinkin Helsingissä, pakolaisryhmiä ei edes huomaa, sulautuvat luontevasti jo valmiiksi monikulttuuriseen kaupunkikuvaan -> vrt. median luoma kuva hallitsemattomasta pakolaistulevasta tällä hetkellä 'kaaokseksi' tulkittu tilanne on samalla hedelmällistä ongelmien ratkaisua ja uuden olotilan työstämistä -> uutta toimijuutta ja roolien hakemista 	<ul style="list-style-type: none"> sujuva yhteistyö ja tiedonvaihto kokeneempien kuntien ja niiden kuntien välillä, jotka ovat nyt ensimmäistä kertaa tekemisissä pakolaisten kanssa -> hyvät käytänteet leviämään kustannusten ja hyötyjen tasa-arvo otetaan huomioon "Chinatown-ilmiö"? -> Suomessa maahanmuuttajien gentrifikaatio omaksi maantieteellis-sosiaaliseksi yhteisökseen (= asuminen + liiketoiminta + kulttuuri) ei vielä ole ollut mahdollinen, mutta ehkä tulevaisuudessa on -> onnistuessaan loisi mielenkiintoisen, uuden kerroksen suomalaisen kaupunkikulttuuriin 	
4. ja 3. sektorin toiminta ja rooli	<ul style="list-style-type: none"> hyväksyvätkö 3. sektorin toimijat 4. sektorin epämuodollisen auttamistoiminnan? pieniä jännitteitä esiintynyt, koska toimintatavat ovat niin erilaisia; 3. sektorin järjestötoimijat ovat myös mieluisia yhteistyökumppaneita viranomaisten näkökulmasta, pakolaisten 	<ul style="list-style-type: none"> erilaiset ihmiset kohtaavat toisiaan luontevasti, ilman ennakkokäsityksiä ja epäluuloja -> ihmisten pitää saada tavata toisiaan sellaisena kuin he ovat. 'suomalaisen juntin pitää saada kohdata maahanmuuttajajuntteja...' 	<ul style="list-style-type: none"> Kemin 'soturit' ja muut 'kodinturvajoukot', joiden kautta kuntien asukkaat (tai osa asukkaista) pyrkii ottamaan jossakin määrin lain omiin käsiinsä ->

	<p>vastaanotto ja kotouttaminen sujuvat 'järjestyneesti'. Suomessa on perinteisesti pelätty epäjärjestyä; Risto Alapuro on todennut sen suuntaisesti, että suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa "järjestys on ollut pyhä" -> tämä vaikuttaa edelleen tapaan, jolla sekä viranomaiset että suuri osa kansalaisista suhtautuu politiikkaan ja yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen; tämä on ristiriidassa nykyisen, nopeasti muuttuvan yhteiskunnan ja 4. sektorin tapaisen ilmiön kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • mihin tarvitaan yhdistyksiä? kuinka paljon toimintaa pitää virallisesti organisoida? -> vrt. Refugees Welcome -tyyppinen itseorganisoituva toiminta, joka kykenee tarttumaan ja reagoimaan ongelmiin nopeasti -> nopealla reagoinnilla on/olisi pystytty auttamaan myös pakolaisia käytännön asioissa nopeammin, kuin mihin SPR on pystynyt. Kaikentyyppisille kansalaisaktiivisille tulee olla tilaa, myös järjestöjä tarvitaan, mutta totta on, että tällä hetkellä näiden 'toimintatyylien' välillä on jonkin verran jännitteitä. • ihmiset osaavat itse, kun heidän annetaan tehdä! Pätee niin 4. sektorin itseorganisoituvaan toimintaan kuin vaikkapa pakolaisiin itseensä 	<ul style="list-style-type: none"> • ei 'ylianalysoida' vaan tehdään ja toimitaan enemmän hetkessä, tilanteen ja tarpeen mukaan -> pragmaattinen lähestyminen maahanmuuttoon 	<p>synnyttää helposti vastareaktion tulijoiden keskuudessa, kun kokevat tarvetta puolustaa itseään eivätkä osaa luottaa viranomaisiin -> ristiriidat ja jopa väkivaltaiset yhteenotot mahdollisia; erityisen vaarallista, jos paikallinen poliisi hyväksyy tällaisen 'yhteistyötarjouksen'</p> <ul style="list-style-type: none"> • pikkukaupungin mentaliteetti: ihmiset tarkkailevat toisiaan, 'kyräilevät', eivät hyväksy erilaisuutta, monokulttuurisuuden ihanne
--	--	--	---

Sosiaalinen media yhteistyön mahdollistajana ja haastajana

Osallistujia noin 10

	Nykytila	Toivottava tulevaisuus	Ei-toivottava tulevaisuus
Neljännän sektorin toiminta ja rooli	<ul style="list-style-type: none"> Kehittyvä Moni kokee ettei tule vielä tunnistetuksi hallinnon suunnalta. Ainakaan siinä määrin, että saisi rahoitusta tms. 	<ul style="list-style-type: none"> Avoimuus Aktiivisuus Osa toimijoista voisi ottaa tietoisemmin tulkin ja kummin roolia suhteessa yksittäisiin kansalaisiin ja muihin neljännän sektorin toimijoihin Mukaan hankkeisiin ym. toimintaan tilanteen mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> 4. sektorin siiloutuminen, jolloin avoin tekemisen meininki hiipuisi ja puhuttaisiin jälleen kolmannelta sektorista Poteroituminen
Sillat & rajapinnat sujuvassa yhteistyössä	<ul style="list-style-type: none"> Vielä melko etäällä toisistaan. Kaupunkiaktivismi -FB-ryhmä on hyvä avaus. 	<ul style="list-style-type: none"> Aito keskustelu Laadukas vuoropuhelun sisältö. Ei vain puolin ja toisin näennäistä asioiden heittäilyä vaan eteenpäin menevää aitoa vuoropuhelua. Luottamushenkilöt yhdenlaisia sillanrakentajia ja välittäjiä hallinnon ja neljännän sektorin välissä. Rohkea, avoin ja luottamukseen perustuva kulttuuri niin verkossa kuin livenä. Läpinäkyvyys koko prosessin ajan. Avoimuus ja tietojen sekä näkemysten kysyminen on lääke kuntalaisten muutosvastarintaan Kokeiluita suosiva ilmapiiri ja välitön kokeilukulttuuri Neljännän sektorin näkeminen asiantuntijoina (pelkän kommentointimahdollisuuden sijaan) 	<ul style="list-style-type: none"> Etäätyminen / poteroituminen ja vain omista lähtökohdista lähtevät välineet ja avaukset
Julkisen hallinnon toiminta ja rooli	<p>Nykyisin yleisimmin käytössä:</p> <ul style="list-style-type: none"> Palautelaatikot FB-tiedottaminen, joka toimii jollain tavalla mutta uusiakin kanavia ja FB:n käyttötaitoa kaivattaisiin. Verkkokeskustelua käydään niin varovaisesti, ohjatusti ja hallitusti, ettei niihin juuri osallistuta. Kansalainen ei tunnista, kenelle kirjoittaa. Kyselyt Fb käymässä vanhaksi ja monet jo ”immuneja” sen 	<ul style="list-style-type: none"> Avoimuus oletuksena (mm. kaikki julkishallinnon tieto avointa ministeriöistä kuntiin) Avoimuus hyveenä ja luontevana osana toimintakulttuuria. Avoimuuden hyödyt tunnistetaan ja tunnustetaan johtoa myöden. Johtajat sitoutuneita Saadut palautteet ja niiden vastineet avoimesti verkkoon 	<ul style="list-style-type: none"> Sulkeutuneisuus Kaaos: mm. tiedon tulva, jossa kukaan ei enää hallitse mikä tieto on relevanttia ja missä keskustelua oikeasti käydään ja mihin mikäkin johtaa tai vaikuttaa.

	<p>tietotulvalle. Fb ei ole niin osallistava kuin tulevaisuuden välineet voisivat olla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ei vielä kovin laajasti aitoa yhteiskehittämistä vaan enemmän mahdollisuus mielipiteen esittämiseen hallinnon ehdotuksista. • On hyviäkin esimerkkejä kunnista, kuten pormestari twiittaa. Niiden vakiinnuttaminen ja laajentaminen vielä vaiheessa • Välineistä oltiin aluksi innostuneita mutta niiden sisällön markkinoinnissa olisi vielä petraamista. • Otakantaa.fi ym. tyyliset palvelut ovat hyviä avauksia, mutta voisivat olla teknisesti vielä kehittyneempiä, jotta niitä oikeasti käytettäisiin • Virkakielikampanja hyvä avaus selkeän käyttäjälähtöiseen viestintään. Pyritään maailmojen lähestymiseen askel kerrallaan. • Silloin jos ei muisteta olla avoimia, ihmiset suuttuvat ja luottamus kärsii ja syntyy negatiivisia viboja • Tilejä luodaan herkästi mutta niiden opettelussa vielä varaa • Julkishallinnon haasteena osaamisen puute (toimintatavat ja työkalut), ajan puute ja pelko. → Ei uskalleta olla avoimia. • Pelko on tärkein syy sulkeutuneisuuteen • Pekka Saurin ”Julkishallinto ja sosiaalinen media” –opas tosi hyvä 	<ul style="list-style-type: none"> • Julkishallinnon Some-vertaistuki eri organisaatioiden kesken. Kumppanisomettajat /somekättilöt, jotka auttavat ja sparraavat julkishallintoa somessa. • Julkishallinnon somestrategiat ja -suunnitelmat, jossa hahmotetaan käytössä olevat välineet, niiden mahdollisuudet sekä oman organisaation toimintatavat ja periaatteet joilla somessa toimitaan. Erytisen tärkeää hahmottaa somessa olemisen tavoitteet ja pyrkimykset. • Some -välineiden ja käytäntöjen suhteen ajan tasalla pysyminen ja kulloinkin parhaiten tavoitteisiin johtavien välineiden valinta • Mahdollisimman suurella volyyymilla asioita keskusteltavaksi someen, jolloin asiaan tarttuu aina myös jokunen asiantuntijakin. (Tätä tavoitetta ei pidetty kaikkien taholta ja kaikissa tilanteissa toivottavimpana) • Nopea reagointi verkkokeskusteluihin. Trollien ja kärjistymien poistaminen ok. • Negatiivisten verkkokeskusteluiden ilmetessä hallinto voi katsoa peiliin ja miettiä mitä sille voisi tehdä. Mistä johtuu, että meistä on saatu negatiivinen kuva? • Palautteiden kokoaminen samaan paikkaan, jolloin keskustelut ja vastaukset aiheesta näkyvät kokonaisuutena • Eri riitä, että jotain on omilla sivuilla vaan sen kanssa pitää mennä sinne missä ihmiset ovat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Päämäärättömään nettikeskusteluun vastailuun ja osallistumiseen saattaisi mennä tuhattomasti aikaa ja julkishallinnon resursseja.
--	--	--	---

Toimenpide	Seuraus
Julkishallinnon avoimuuden, asenteiden ja some-osaamisen kehittäminen	Avain hyvään yhteistyöhön
<ul style="list-style-type: none"> • Somen, avoimuuden ja yhteistyön hyödyt näkyviin myös johdolle. Esite / esitys tms. materiaalia, joiden avulla viestintä ja pioneerit voisivat somen, vuorovaikutuksen ja 	Avain kulttuurin isoon ja sitoutuneeseen muutokseen. Ilman johdon tukea, yksittäisen virkamiehen on haastavaa olla

avoimuuden hyötyjä markkinoiden organisaatioissa ja johdoille.	rohkea avauksissaan.
<ul style="list-style-type: none"> Avoimuuden pelon ymmärrys kohden realistista kokonaisuuksua. Riskien minimoinnista mahdollisuuksien näkemiseen. Samalla jämpit periaatteet riskien hallintaan, mutta ei anneta niiden lamaannuttaa kaikkea avoimuutta 	Avoimuus lisääntyy luontevasti
<ul style="list-style-type: none"> Pyydetään asukkailta ja neljänneltä sektorilta asiantuntijuutta (äänestyksen, provosoinnin sijaan) 	Neljännän sektorin motivaatio lisääntyy ja yhteistyöstä suurempi lisäarvo myös julkishallinnolle
<ul style="list-style-type: none"> Vuorovaikutuksen ja mielipiteiden kysymisen aloittaminen ajoissa 	Asukkailla tunne että pääsevät kunnolla mukaan ja luottamus rakentuu.
<ul style="list-style-type: none"> Rohkeat kokeilut ja virheistä oppiminen 	Käytännöt kehittyvät nopeasti toimiviksi
<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaisaloite.fi käyttöön joka kunnassa 	Saadaan tietoa kansan aloitteista ja tarjota selkeä väline aloitteiden tekemiseen
<ul style="list-style-type: none"> Kumppanisomettajia eli vertaistukea ja somekättilöitä julkishallintoon 	Osaaminen kehittyi tehokkaasti yhdessä tekemisen kautta
<ul style="list-style-type: none"> Luottamushenkilöiden koulutus neljännän sektorin mahdollisuuksista. Kannustetaan päättäjiä viestinviejiksi ja neljännän sektorin kannustajiksi. <p>Luottamushenkilöiden ei tarvitse katsoa neljättä sektoria uhkana itselleen. Sen sijaan luottamushenkilöt voisivat löytää itselleen uuden roolin neljännän sektorin ja hallinnon välisinä diplomaatteina ja sillan rakentajina sen sijaan että veisivät kentän viestejä pelkästään yksisuuntaisesti hallinnon suuntaan. Luottamushenkilöiden kentän hyvän tuntemuksen ja verkostojen hyödyntäminen molempiin suuntiin ja osana yhteistyötä...?</p>	Yhteen hiileen puhaltamisen kulttuurin vahvistaminen
<ul style="list-style-type: none"> Somestrategioiden ja –suunnitelmien tekeminen 	Välineiden ja niiden käytön sekä toimintatapojen ja roolien selkeytyminen organisaatioissa. Somen käytön jalkauttaminen entistä laajemmalle ja tarkoituksenmukaisemmin julkiseen työhön.
Toimivat välineet ja kanavat hyvään yhteistyöhön	Laajemmat mahdollisuudet ja oikeisiin asioihin kiinni pääseminen
<ul style="list-style-type: none"> Työkalujen kehittäminen. Oikeasti isohkona hankkeena voitaisiin olla luomassa teknologiaa, joka tukisi organisaatio ja tiimilähtöistä yhteiskehittämistä ja verkostoitumista. Helposti lähestyttävään välineeseen voisi kirjautua esim. muilla some tileillä Väline soveltuisi laajojen alueellisten tai temaattisten kokonaisuuksien hahmottamiseen/hallintaan sekä aiheiden yhteiskehittämiseen ja aitoon vuorovaikutukseen. Väline ei palvelisi vain ”uutisvirtana” ja satunnaisena / hahmottumattomana keskusteluna (vrt. fb, twitter, watsapp, keskustelupalstat jne) VAAN jäsentäisi kokonaisuutta eri näkökulmista mahdollistaen iteroivan kehittämisen ja ymmärryksen pintapuolisellakin tarkastelulla ja mukanaololla. 	Vuorovaikutus kukoistaa tarkoituksenmukaisilla välineillä.

<ul style="list-style-type: none"> • Myös aiheesta käydyn keskustelun, palautteen ja vastineiden koordinointiin ja hahmottamiseen kaivattaisiin teknisesti kehittyneempiä välineitä. • Välineessä focus voisi olla kehittyvässä tuloksessa, suunnitelmassa, tapahtumassa, lopputuloksessa 	
<ul style="list-style-type: none"> • Välineiden kehittäminen tukemaan aitoja monialaisia kehittäjäyhteisöjä ja verkostoja 	Toimivat välineet aitoon vuorovaikutukseen ja yhteiskehittelyyn sekä verkostoitumiseen
<ul style="list-style-type: none"> • Kunkin nykyisen välineen vaikuttavan käytön osaaminen. Kunkin välineen luonteen ymmärrys ja sen mukainen välineen käyttö. 	Ajan tehokas käyttö ja vuorovaikutuksen tavoitteiden saavuttaminen. Toivottu mielikuva ja tavoitellut tulokset saavutetaan.
<ul style="list-style-type: none"> • Uusien ajanmukaisten some-kanavien käyttöönotto sitä mukaa, kun niiden saavuttama kohderyhmä, tavoitteet ja toimintaperiaatteet aidosti sisäistetään. Tunnistetaan mitkä kanavat toimivat tiedottamiseen ja uusien kiinnostuneiden etsintään ja mitkä kanavat asioiden syvällisempään työstöön jne. • Uusia välineitä ovat erilaiset some –kanavat, mediayhteistyö, monipuoliset aidon osallistumisen mahdollistavat kanavat, sovellukset ja välineet. 	Hallinto ja neljäs sektori toimivat samalla kentällä ja vuoropuhelu on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Kaikille on selvää, millä tarkoituksella mitään viestintää ja vuorovaikutusta tehdään. Milloin tiedotetaan, milloin kysytään vinkkejä, milloin halutaan kannanotot ja milloin keskustellaan muuten vaan. Uskottavuus puolin ja toisin
<ul style="list-style-type: none"> • Avoimen palautteen ja vastineiden hallinnan välineiden kehittäminen. Palautteiden, keskusteluiden ja vastineiden linkittyminen niin että rönsyt pysyisivät hallinnassa. Kenties jokin sovellus, joka kokoaisi esim. yhtä maantieteellistä aluetta koskevat keskustelut. 	Keskustelu tehostuisi ja aikaa säästyisi. Pällekkäinen työ vähentyisi.
<ul style="list-style-type: none"> • Somestrategioiden ja –suunnitelmien tekeminen 	Välineiden ja niiden käytön sekä toimintatapojen ja roolien selkeytyminen organisaatioissa. Somen käytön jalkauttaminen entistä laajemmalle ja tarkoituksenmukaisemmin julkiseen työhön.
Neljännelle sektorille tietoa, asenteita ja esimerkkejä, miten voi päästä esim. kunnan kanssa hyvään yhteistyöhön	Monipuolisia avauksia ja ideoita, joita hallinnon on helppo lähteä tukemaan
<ul style="list-style-type: none"> • Kummien ja tulkkien kehittymisen kannustaminen (esim. 4. sektorin ja hallinnon yhdessä kehittämä opas, verkkofoorumi /-kanava) 	Neljännelle sektorille osaamista ja uusia mahdollisuuksia
<ul style="list-style-type: none"> • Kokeiluiden ideointi ja ehdottaminen 	Hallinto näkee mahdollisuudet ja kokeiluiden kautta uudet käytännöt rakentuvat
<ul style="list-style-type: none"> • Onnistumisten tarinat verkossa (Neljännen sektorin toiminnan, avoimuuden ym. hyötyjä hallinnolle promoava sivu?) 	Molemmat osapuolet heräävät mahdollisuuksiin

Kuntalaiset palveluyhteiskunnan monitoimijoina

Osallistujia 8

	Nykytila	Toivottava tulevaisuus	Ei-toivottava tulevaisuus
Julkisen hallinnon toiminta ja rooli	<ul style="list-style-type: none"> Kokemus Helsingin Mellunmäestä: hallinnon avoimuus lisääntynyt, hyvä suuntaus Toimijat ja toimintatavat moninaistuneet > tarve välittäjille korostuu, kun uusilla toimijoilla (kuten vertaispalvelujen järjestäjät) ei välttämättä kokemusta hallinnon kanssa toimimisesta 	<ul style="list-style-type: none"> Poliitikot ja virkamiehet yhä enemmän fasilitoijina Asukasyhteistyöhenkilö, kumppanuusagentti, järjestöyhteistyöhenkilö tai vastaava yhteistyön ja kontaktien välittäjänä Lainsäädäntö myönteinen naapuriavulle ja muulle kuntalaisten rakentavalle omaehtoiselle toiminnalle Edellytykset asukkaiden organisoimille palveluille ja niiden jatkuvuudelle olemassa esim. asukkaiden järjestämä kahvilatoiminta asukastiloissa mahdollistettu, uusi tila löytyy jos edellinen menetetään 	<ul style="list-style-type: none"> ”Omapitävä”, sisäsiittoinen asenne kunnan toiminnassa palvelujen tilaajana ja tuottajana, sektoroituneisuus haittaa yhteistyötä Julkinen hallinto jättää peruspalvelut vapaaehtoisten harteille Puolueiden keskinäinen valtataistelu estää järkeviä ratkaisuja
Yhteisö kokonaisuutena	<ul style="list-style-type: none"> 	<ul style="list-style-type: none"> Alueellinen vuoropuhelu aktiivista. Alueella asuva lähiympäristön, lähipalvelujen, lähiharrastusten asiantuntijana. Me-ne-vastakkainasettelun unohtaminen > hyvä kunta kaikille 	<ul style="list-style-type: none"> Vaikuttaminen eriarvoistuu. Lobbaus ainoana vaikuttamisvälineenä > taitavimmat ja äänekkäimmät jyräävät
4. ja 3. sektorin toiminta ja rooli	<ul style="list-style-type: none"> Rahoituksen saaminen 4. sektorin järjestämiin palveluihin vielä vaikeaa ja hidasta, hakuprosessit kestävät ja epävirallinen ryhmä ei usein kelpaa 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaiset mukana lautakunnissa ja toimikunnissa suoraan asukkaina, ei vain vaalien ja poliitikkojen välityksellä 	<ul style="list-style-type: none"> Vapaaehtoisille syydetään tehtäviä, joissa tarvittaisiin

	hakijaksi <ul style="list-style-type: none"> Taloudellisen ahdingon aiheuttama kriisitietoisuus aktivoi toimimaan itse 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaiset mukana palvelujen suunnittelussa, niin kunnan kuin muidenkin tuottamien; kunta ottaa mahdollisuuksien mukaan omassa toiminnassaan huomioon myös 4. sektorin tuottamat palvelut (esim. kulttuuritapahtumia syntyy spontaanistikin) 	palkattuja työntekijöitä
--	---	---	--------------------------

Toimenpide	Seuraus
<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnetään kunnan halua olla edelläkävijä: muutetaan käytäntöjä ottaen johtoajatukseksi kuntalaisen laittaminen keskiöön 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntalainen ottaa vastuuta > yksilön yhteiskuntavastuu toteutumaan myös arjessa
<ul style="list-style-type: none"> Käydään keskustelua ja määritellään mitä osallisuus tarkoittaa ja tunnistetaan, millaisin tavoin se voi syntyä ja vahvistua Erilaisten kuntalaisten näkökulmien ja arjen ymmärtäminen Hyvien käytäntöjen hyödyntäminen esim. Tampereella todettu että nuoria vaikea saada toimikuntiin yksin, mutta kahdestaan ovat lähteneetkin mukaan, saavat tukea toisistaan 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteinen ajantasainen ymmärrys osallisuuden mahdollistamisen ja tukemisen tavoista erilaisten kuntalaisten kannalta Ymmärrys siitä, että osallistumisen ei tarvitse olla suhteessa hallintoon, muikin on arvokasta! Esim. yksinäisyyden torjunta vertaispalveluna
<ul style="list-style-type: none"> Kumppanuusfoorumi käyttöön kunnassa, korvaamaan yksittäisiä yhteydenottoja: 4. Sektori mukana pohtimassa palvelujen kehittämistä 	<ul style="list-style-type: none"> Saadaan laajemmin esille palvelutarpeita ja ratkaisuja valmiiksi priorisoituina > perusteltu resursointi
<ul style="list-style-type: none"> Mietityt ja ohjatut prosessit käyttöön palveluihin liittyvissä kumppanuuksissa ja muussa kuntalaisyhteistyössä, mm. suhde päätöksentekoon selväksi Hyvin valmistellut fokusoidut tilaisuudet aiheittain (esim. alueen yhteisöllisyyttä tukevat palvelut, yksinäisyyden ehkäisy, alueen liikennejärjestelyt) 	<ul style="list-style-type: none"> Erilaiset osallistumismahdollisuudet mukaan lukien omaehtoinen toiminta ja siihen liittyvä yhteistyö kunnan (ja muiden esim. yritysten) kanssa Edellytyksiä yhteisöllisyyden vahvistumiselle, yksinäisyyden vähenemiselle, alueella liikkumisen sujuvoitumiselle
<ul style="list-style-type: none"> Yhteiset linjat, periaatteet toimintaan 4. sektorin kanssa: kumppanuuksien luominen - kenen kanssa, millä pelisäännöillä; rahoitus esim. pop-up-avustukset Kumppanuuksien helpottaminen yksinkertaistamalla nykyisellään turhan kuormittavaa avustustenhakurumbaa 	<ul style="list-style-type: none"> Kaikille samat säännöt, tasa-arvoisuus mm. verokohtelussa Vapaaehtoistoiminnan houkuttavuuden lisääntyminen
<ul style="list-style-type: none"> Aktiiviset hiljaisemmatkin huomioon, heidänkin potentiaaliensa arvostaminen ja tukeminen. Vrt. nuorisovaltuustoon ehdolla olevat jotka eivät pääse valtuustoon. Tämä paikallisen yhteistyön kautta: esim. nuorten kohdalla koulujen/oppilaskuntien, nuorisotalojen ja 3. sektorin yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> Alueellinen asiantuntijuus paremmin mukaan kehittämiseen ja toteuttamiseen

- Kuntalaiset mukaan palvelujen suunnittelu- ja kehittämishankkeisiin
- Kuntalaisia mukaan toimikuntiin kuntalaisroolissa – ei tarvitse olla luottamushenkilö

- Yhteinen ymmärrys, yhteisvastuu, aidosti uudet ideat myös osallisuuden edistämisen tavoista palvelujen yhteydessä

Loppukeskustelu: eväitä jatsoon

Työpajan tulokset käyttöön

- Jokainen vie pajassa esiin tulleita asioita eteenpäin omissa yhteisöissään ja verkostoissaan
- Kun johonkin asiaan on päätetty tarttua, määritellään tavoite esim. 3 kk päähän jolloin arvioidaan, miten tavoitteessa on onnistuttu. Esim. että työpajan seurauksena jossakin kunnassa on otettu käyttöön uusi hyvätoimintatapa.
- Sosiaalisen median kautta voitaisiin koota hyviä käytäntöjä
- Tarvitaan keskustelutilaisuuksia, joissa aikaa keskustelulle on riittävästi – enemmän kuin tässä työpajassa
- Rakennettu ympäristö -aihepiirin keskustelu jatkuu Europa Nostra Finlandin kongressiin kuuluvassa työpajassa keväällä 2016 Jyväskylässä ja keväällä 2017 Helsingissä. Tietoa näistä tulee tarkemmin mm. Europa Nostra Finland – Facebook-ryhmän kautta
- Muodostetaan esim. 10 teesiä, joilla herätetään keskustelua ja halua toimia hyvien käytäntöjen muodostamiseksi. Voidaan esim. mennä teesien kanssa tapaamaan vaikutusvaltaisessa asemassa olevia henkilöitä kunnissa ja valtion organisaatioissa.

Jatkossa käsiteltävää

- Tarvitaan keskustelua **käsitteistä** ja niiden **käytön merkityksistä**
 - esim. mikä lukeutuu 4. sektoriin ja mikä 3. sektoriin? Mitä seuraa jos esim. Kallio-liike luetaan kolmanteen tai jos se luetaan neljanteen? Jaottelu vaikuttaa rakenteisiin. 3. sektorin toimintaa vahdataan enemmän.
 - ”Kun sanotaan politiikka, asukkaat häviävät kuin pieru Saharaan”. Poliitiikka mielletään usein puoluepolitiikaksi ja luottamus siihen on jo mennyt. Miten keskustella yhteisistä asioista eri yhteyksissä osuvilla käsitteillä?
- Vallalla on ollut ajattelu, että epämuodollisen toiminnan on muodollistuttava, esim. asukkaiden tarttuessa toimeen jonkin asian kehittämiseksi heidän on perustettava yhdistys. Tarvitaan **ajattelun muutosta kohti sitä, että epämuodollistakin voi olla pysyvämmin** ja jatkuvasti uusiutuen
- Huomiota **rahanjakoon**: nykyisellään isot rahat 3. sektorille, 4 sektori voi saada enemmänkin vain pieniä avustuksia
- Tarvitaan myös **rohkaisua rahanhakuun**. Mm. Vantaalla ja Helsingissä nuoret voivat saada avustusta omaan toimintaansa epämuodollisena ryhmänäkin ilma järjestöä tms., mutta he käyttävät tätä mahdollisuutta vielä varsin vähän

- Huomiota myös siihen, **ketkä toimivat 3. ja ketkä 4. sektorilla**. Onko yksi suuntaus se, että miehet toimivat konsultteina ja naiset hoitavat 4. sektorin toiminnan?
- **Yhdistyslakia voitaisiin päivittää** nykyaikaan muuttamalla sen kohtia, joista aiheutuu kankeuksia. Nykyisellään yhdistykset ovat pakotettuja edustukselliseen johtamiseen – yhdistyksellä on oltava hallitus. Voisiko velvoitteen hallituksesta korvata velvoitteella järjestää yhdistyksen asioiden hoito? Voisi tehdä kansalaisaloitteen lain muuttamiseksi.

Järjestäjätiimin työpajan pohjalta sopimat seuraavat toimenpiteet

- Järjestetään **etenkin kansanedustajia tavoittava seminaari**, jossa herätetään tämän työpajan tulosten avulla keskustelua neljännen sektorin ja kuntien hyvän suhteen ja kumppanuuksien edistämisestä kohti tavoiteltavia tulevaisuuksia. Tavoitteena on luoda yhteisymmärrystä ja toimeentarttumistahtoa ja siten edistää käytäntöjen kehittämistä konkreettisesti. Pyritään järjestämään seminaari yhteistyössä **eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan** kanssa.
- Seminaarin materiaaliksi jalostetaan tämän työpajan tulosten pohjalta kooste, jossa on mukana ainakin tuloksia kiteyttävä **teesikokoelma** ja kansanedustajien näkökulmasta konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Ensimmäinen versio teeseiksi on alla.
- **Joukkoistetaan** teesien kehittäminen ja toimenpide-ehdotusten kokoaminen somessa, ainakin Kuntasäpinää 2015 -FB-ryhmässä ja Kaupunkiaktivismi-FB-ryhmässä. Samalla voidaan jakaa linkkiä tähän tuloskoosteeseen, joka laitetaan saataville ainakin Kaupunkiaktivismi-blogin materiaalisivulla.
- Kansanedustajia tavoittavan seminaarin pohjalta voitaisiin tuottaa **julkaisu esimerkiksi tulevaisuusvaliokunnan julkaisusarjaan**. Selvitetään mahdollisuuksia tähän seminaarin järjestämisen yhteydessä.

4. sektori kuntien voimavarana – 10 teesiä hyvän tulevaisuuden rakentamiseen

”Järjestys ei ole pyhä” - epämuodollisuus tuo tehoa

Kansalaistoiminta pulpahtelee ja kehittyy moninaisissa epävirallisissa muodoissa. Tätä kutsumme neljänneksi sektoriksi. Epäviralliset kansalaisliikkeet saattavat hoitaa asioita nopeammin kuin järjestöt ja muut viralliset organisaatiot, esimerkiksi avun järjestämisessä turvapaikanhakijoille. Kaiken ei tarvitse muodollistua – myöskään hallinnossa. Kunnat voivat parantaa valmiuksiaan toimia muuttuvan kansalaisyhteiskunnan kanssa ja hyötyä sen aktiivisuudesta. Kunnat voivat tehdä helpommaksi ja houkuttelevammaksi sen, että kunnan työntekijät kokeilevat oma-aloitteisesti uusia yhteistyötapoja.

Aktivismit muovaavat yhteiskunnan työnjakoa ja taloutta

Kuntalaisten omaehtoinen toiminta ulottuu julkishallinnon vastuulla oleviin tehtäviin ja muuttaa julkisen palvelutuotannon kenttää. Samaan aikaan kansalaislähtöinen jakamistalous muovaa markkinoita uusiksi. Lisäksi kolmas sektori kohtaa uuden toimijajoukon omalla toimintakentällään, joten nouseva neljäs sektori vaikuttaa kaikkiin yhteiskunnan alueisiin. Kunnat joutuvat linjaamaan, miten neljännen sektorin toimijat huomioidaan jaettaessa toiminta-avustuksia, järjestettäessä tarjouskilpailuja ja pyydettyessä lausuntoja päätöksentekoa varten.

Yhteen hiileen puhaltamisen kulttuuri ei synny ilman johtoa, mutta jokaisen teoilla on merkitystä

Aktivistit ja kunnat pystyvät toimimaan yhteisten tavoitteiden hyväksi parhaiten, kun toimintakulttuuri on avoin ja yhteistyöhakuinen. Viranhaltijat tarvitsevat toiminnalleen johdon tuen. Johto voi näyttää esimerkkiä, mutta avoimuuden ja yhteistyön kulttuuria rakentaa tai murentaa jokainen omilla teoillaan. Kuntalainen ei ole vain asiakas vaan kumppani.

Pelissäännöillä selkeyttä ja oikeudenmukaisuutta

Kunnat tarvitsevat yhdessä hyväksytyt pelisäännöt toimiakseen moninaistuvan kansalaisyhteiskunnan kanssa – niin järjestöjen, muilla tavoin järjestäytyneiden ryhmien kuin yksittäisten kansalaistenkin. Pelisäännöissä tärkeitä ovat linjaukset mm. kumppanuuksien muodostamisesta, kansalaistoiminnan rahoituksesta ja viranhaltijoiden toiminnasta sosiaalisessa mediassa.

Osallisuutta syntyy monenlaisen osallistumisen kautta

Kuntalaisilla on oltava mahdollisuuksia osallistua hallinnon toimintaan, mutta kunnan rooli osallisuuden edistäjänä tarkoittaa osallistumisen mahdollistamista monin tavoin myös hallinnon ulkopuolella. Muun muassa vertaispalvelujen tuottaminen, naapuriapu, paikallisen kehittämisen organisointi ja tapahtumien järjestäminen ovat monille palkitsevia osallistumisen tapoja.

Edustuksellisuus uudistuu

Demokratia merkitsee mahdollisuutta vaikuttaa yhteiskuntaan paitsi valmistelun ja päätöksenteon myös suoran toiminnan kautta. Perinteisen miten-valtuusto-edustaa-kuntalaisia-tarkastelun rinnalla nousee yhä monimuotoisempien edustavuuksien tarkastelu – keitä, mitä ja miten edustavat erilaiset toimijaryhmät ja niiden yksittäiset jäsenet? Tulevaisuudessa kunnanvaltuutetun asema muuttuu, kun kuntalaiset voivat kehittyvän teknologian ansiosta äänestää henkilöiden sijaan suoraan asioista.

Yhden luukun periaate avainasemassa

Moninaistuvassa kansalaistoiminnassa on mukana monia, joille toiminta hallinnon kanssa on vierasta, esimerkkinä lupien hakeminen tapahtumalle. Samalla hallinnossa jotkut viranhaltijat tuntevat kansalaistahojen kanssa toimimista paremmin kuin toiset. Niin kansalaisten kuin

hallinnonkin kannalta on parasta, jos hallinto toimii kansalaisten suuntaan "yhtenä luukkuna". Sujuvimaksi yhteistyö saadaan, jos kummallakin puolella on välittäjiä: hallinnossa "yhden luukun viranhaltijoita" ja kansalaisyhteiskunnan puolella esim. välittäjäyhdistys.

Aktivismit Avuksi Ajoissa

Kunnan organisoimat suunnitteluhankkeet, mm. kaavahankkeet, voivat onnistua sitä paremmin, mitä avoimempi prosessi on kuntalaisten omaehtoiselle mukaan tulolle jo varhaisessa vaiheessa. Esimerkiksi into vaihtoehtosuunnitelmien laatimiseen voi kanavoitua tällöin hyödyllisimmin. Tässä kiteytyy ajattelutavan muutos: kuntalainen ei ole vain asiakas vaan myös kumppani.

Yhteiskunta rakentuu somessa – siellä on hallinnonkin toimittava

Kuntalaiset toimivat ja kehittävät yhteiskuntaa yhä enemmän keskenään sosiaalisessa mediassa, eikä hallinnon kannata jäädä sivuun. Vuorovaikutus kuntalaisten kanssa somessa on viranhaltijoiden ydintyötä siinä missä muukin vuorovaikutus. Somen käyttäminen tiedottamiseen on ensiaskel kohti somen todellista hyötykäyttöä kaksisuuntaisena vuorovaikutuksena.

Jatkuva vuoropuhelu turvaa oppimista ja luottamusta

Kuntalaisten ja hallinnon väliselle vuoropuhelulle tarvitaan projektien ja yksittäisten kohtaamisten rinnalle jatkuvia kanavia. Tähän voivat kuulua esimerkiksi toistuvat palvelufoorunit, joissa toimijat hallinnosta sekä kolmannelta, neljänneltä ja yksityiseltä sektorilta tarkastelevat palvelutarpeita ja suunnittelevat niihin vastaamista yhdessä. Jatkuvuus tuo toimijoille mahdollisuuksia päästä kilpailuasetelmista kohti voimavarojen yhdistämistä. Se mahdollistaa myös toiminnan arvioinnin ja jatkuvan parantamisen yhdessä.